

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ергономіка та психологія праці

Ступінь вищої освіти:	Бакалавр
Спеціальність:	053 «Психологія» (Практична психологія)
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	7,0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	Іспит

Автор курсу та лектор:

к. психол. наук, доцент Побокіна Галина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

pobokina@snu.edu.ua

+38-066-923-16-16

Viber за номером
телефону

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є засвоєння студентами сучасних психологічних уявлень про трудову діяльність людини, а також формування у них початкових навичок для практичної роботи у галузі психології праці.

Метою самостійної роботи за дисципліною є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвиток морально-вольових зусиль; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: вивчення навчальної дисципліни передбачає засвоєння студентами знань про: професійне становлення та зростання особистості; психологічне професієведення (принципи, методи психологічного вивчення окремих професій, класифікація професій); методики вивчення психічних процесів, станів і властивостей, що проявляються у трудовій діяльності; профілактику травматизму та аварійності, психологію мотивації професійної діяльності.

Вміння: застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти, соціально-професійного самовизначення молоді; здійснювати практичне професіографування; проводити емпіричні дослідження з метою вивчення міграції робочих кадрів, динаміки працездатності, виробничого травматизму; культивувати пошану до праці, однакове ставлення до різних видів праці і представників професій; формувати у майбутніх суб'єктів праці психологічну готовність і здатність працювати.

Передумови до початку вивчення:

Для опанування дисципліни «Ергономіка та психологія праці» студент повинен мати знання з дисциплін: загальна психологія, соціальна психологія, психофізіологія, профорієнтація та профвідбір, педагогічна психологія, дитяча психологія, юридична психологія, експериментальна психологія, диференціальна психологія, психологія управління, інженерна психологія, ергономіка, психологія постстресових реабілітацій, психологія екстремальних та кризових ситуацій, патопсихологія, медична психологія, психологія праці в особливих умовах, психологічний спецпрактикум, організаційна психологія.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у ознайомленні студентів засвоєння базових знань із психології праці та оволодіння елементарними дослідницькими навичками, які дозволять фахівцю у майбутньому самостійно вирішувати завдання дослідницького і консультаційного характеру у сфері професійної діяльності, здійснювати психологічний супровід професійної діяльності працівників, діагностувати потенційні небезпеки психічному та фізичному благополуччю. У межах курсу студенти мають можливість визначити основні психологічні ресурси успішної соціально-професійної адаптації, оволодіти навичками саморегуляції професійною активністю та навчитися організовувати спільну діяльність групи осіб.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,
- ЗК9 Здатність працювати в команді.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки .

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Вступ в психологію праці та ергономіку	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Об'єкт, предмет, цілі та завдання психології праці. Взаємозв'язки психології праці з іншими дисциплінами. Методологічні принципи та методи дослідження психології праці.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2	Психологія праці : основні складові дисципліни	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Основні складові дисципліни. Інженерна психологія. Ергономіка. Організаційна психологія. Професійна орієнтація та професійне навчання.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3	Психологія вивчення професій	денне 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Професія. Класифікація професій. Професіографія, професіограма та психограма. Загальна характеристика професій типу «людина-людина». Загальна характеристика професій типу «людина-природа». Загальна характеристика професій типу «людина-техніка». Загальна характеристика професій типу «людина-знакова система».	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Загальна характеристика професій типу «людина-художній образ».	
4	Організація виробничої діяльності. Соціально-психологічні проблеми вивчення виробничого колективу.	денне 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Психологічна сумісність як умова успішності спільної трудової діяльності. Організаційна структура групи та психологічна сумісність. Психологія управління та організації виробничої діяльності. Виробничий конфлікт та його виникнення. Організаційно-психологічні умови вирішення виробничих конфліктів.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5	Мотивація професійної діяльності	денне 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Сутність і теоретико-прикладні засади мотивації. Психологічні теорії мотивації. Управління мотивацією праці. Методи і методики дослідження мотивів.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6	Умови професійної діяльності	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Шляхи розвитку професійної діяльності. Екстремальні, субекстремальні та особливі умови діяльності. Психологічна готовність до діяльності в екстремальних умовах праці.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
7	Працездатність. Шляхи, засоби і зміст заходів збереження працездатності працівників.	денне 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Працездатність. Фактори та закономірності змін працездатності. Неприятливі функціональні стани: утом, монотонія, стрес. Шляхи, засоби і зміст заходів збереження працездатності працівників. Методики дослідження працездатності працівників.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
8.	Людській фактор та ефективність роботи групи	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Соціально-психологічні феномени в групі. Чинники, що впливають на ефективність роботи групи. Методики психологічної діагностики групи.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
9.	Психологічні аспекти добору, відбору та оцінювання кадрів	денне 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Організування добору і відбору кадрів. Методи відбору працівників. Оцінювання діяльності персоналу. Атестація персоналу організації.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
10.	Психологічні питання трудової адаптації та безпеки праці	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Трудова адаптація, її сутність і види. Психологічні особливості адаптації осіб зрілого та похилого віку. Психологічні питання безпеки праці.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
11.	Керівництво і лідерство	денне 2/0/2 заочна 0/0/0	Влада та її типи Класифікація стилів керівництва. Концепції лідерства	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
12.	Розвиток і корекція особистості працівника — пріоритетне завдання психології	денне 4/0/4 заочна 0/0/0	Розвиток і корекція особистості працівника — пріоритетне завдання психології. Нейролінгвістичне програмування на службі актуалізації резервних можливостей працівника. Соціально-психологічний тренінг як засіб формування, розвитку та корекції можливостей працівника. Методика психологічної релаксації і відновлення Керування емоціями	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
13.	Соціально-психологічні проблеми взаємовідносин у трудовому колективі	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Соціально-психологічні феномени в групі. Психологія ділового спілкування.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
14.	Методи психології праці	денне 4/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Методи побудови теорії психології праці. Емпірико-пізнавальні методи. Методи професійної психодіагностики Перетворюючі методи в психології праці. Математично-статистичні методи опрацювання та інтерпретації даних	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник. 2-ге вид., пер. і доп. – К.: Знання, 2008. – 655 с. westudents.com.ua/knigi/530-psihologiya-pratsbaklitskiyo.html 2
2. Балл Г.О., Бастун М.В., Гордієнко В.І., Красильникова Г.В., Красильников С.Р. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навч. посіб. – Хмельницький: ТУП, 2001. – 330 с.
3. Баріхашвілі І.І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення. Навчальний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 208 с.
4. Карпенко Г.В. Психологія праці та вибір професії: Навч.-метод. посібник. – Суми : Університетська книга, 2008. – 168 с.
5. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навч. посіб. для слухачів та студ. ВНЗ. – К.: НікаЦентр, 2006. – 532 с.
6. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посібник/за ред.М.С. Корольчука. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400 с.
7. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Підручник / Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2003. – 367 с.
8. Ложкин Г. В. Психология труда / Г.В. Ложкин. – К. : Освіта України, 2013. – 124 с.
- Лукашевич Н. П. Психология труда : учеб. пособ. / Н. П. Лукашевич, И. В. Сингаевская, Е. И.
9. Бондарчук. – 2-е узд., доп. и перераб. – К. : МАУП, 2004. – 112 с.
- Малхазов О. Р. Психология праці : навч. посіб. / Малхазов О. Р. – К. : НАУ, 2008. – 168 с.
10. Малхазов О. Р. Професійний відбір та впровадження новітніх технічних засобів у роботі з персоналом / О. Р. Малхазов, О. М. Кокун // Соціальна психологія. – 2005. – № 4 (12). – С. 84–90.
11. Нагаєв В.М. Конфліктологія: Курс лекцій. – К.: ЦНЛ, 2004. – 198 с.

12. Брадовський В. Й., Патрик І. П., Яблонко В. Я. Тлумачний словник психологічних термінів в українській мові / В. Й. Брадовський, І. П. Патрик, В. Я. Яблонко. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 224 с.
13. Варій М. Й. Загальна психологія: Підручник. / М. Й. Варій. – К.: «Центр учбової літератури». – 2007. – 968 с.
14. Винославська О. В., Бреусенко-Кузнєцов О. А., Зливков В. Л. Психологія: Навч. пос. / О. В. Винославська, О. А. Бреусенко-Кузнєцов, В. Л. Зливков. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2005. – 352 с.

Методичне забезпечення

1. Психологія праці: навч. посіб. / Г.В. Ложкін, Н.Ю. Воленюк, О.О. Солтик; за заг. ред. Г.В. Ложкіна. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – 191 с.
2. Рибалка В. В. Психологія праці особистості : навч.-метод. посіб. / Рибалка В. В. – К. ; Кременчук: ПП Щербатих, 2006. – 76 с.
3. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л.М. Карамушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 366 с.
4. Траверсе Т. М. Психологія праці: навч.-метод. посіб. / Траверсе Т. М. – К. : ІПО Київського нац. у-ту імені Тараса Шевченка, 2004. – 116 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Інструменти і завдання
	Кількість балів
Участь в обговоренні	7
Практичні заняття	42
Індивідуальні завдання (контрольні роботи, реферат, глосарій термінів, тези участі у конференціях тощо)	11
Підсумковий екзаменаційний (заліковий) тест	40
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути зараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.